स्थापना : दि. ५ मे २००८
नों.क्र.महा./२४९२९/को./११/०७/०८

शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघाचे विद्वत्प्रमाणित

शिविम संशोधन पत्रिका

(Peer Reviewed Referred Research Journal) ISSN No. 2319-6025
(विद्यापीठ अनुदान आयोग नवी दिल्ली मान्यता अ. क्र. ६४१७५)
वर्ष अकरावे : अंक एकोणतिसावा । जानेवारी-फेब्रुवारी-मार्च २०२२

महाराष्ट्र शासन आदर्श शिक्षण संस्था पुरस्कार प्राप्त
श्री प्रिन्स शिवाजी मराठा बोर्डिंग हाऊस, कोल्हापूर संचलित

न्यू कॉलेज, कोल्हापूर

Reaccredited By NAAC Grade 'A+'

Arts, Commerce & Science College
LIBRARY
GADHINGLAJ
Rajarshi Shahu Ji

१९९० नंतरची मराठी कादंबरी

व्यक्ती स्वातंत्र्याचा मुक्त आविष्कार — स्मिता अधिकराव राजमाने १७७

३०. ११९० च्या नंतरच्या मराठी कादंबरीमधील समाजजीवनाचे चित्रण — प्रा. डॉ. सुजय बाबुराव पाटील .. १८२

३१. १९९० नंतरची मराठी दलित कादंबरी स्वरूप आणि विचार — प्रा. सुनील चंदनशिवे १८५

३२. आदिवासी कादंबरीवरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव — डॉ. तानाजी ज्ञानदेव पाटील १८९

३३. १९९० नंतरची विज्ञान कादंबरी : वैज्ञानिक जाणीवा आणि मानवी संवेदना यांच्यातील सहसंबंध — डॉ. विद्या विजय नावडकर १९२

३४. महानुभाव संप्रदायाचा कादंबरीवरील प्रभाव — प्रा. डॉ. कोमल कन्हैया कुंदप ... १९८

३५. १९९० नंतरच्या स्त्रियांच्या कादंबरीतील स्त्री संवेदना — प्रा. लता पांडुरंग मोरे २०२

३६. १९९० नंतरच्या ग्रामीण कादंबरीवर जागतिकीकरणाचा प्रभाव — प्रा. डॉ. विश्वास शं. पाटील २०९

३७. संत चरित्रात्मक कादंबरी : वैश्विक मूल्यात्मकता — प्रा. धनंजय महादेव होनमाने २१२

३८. २०२० मधील मराठी कादंबरी : समाजशास्त्रीय दृष्टिकोन — डॉ. विनोद दे. राठोड २१७

३९. १९९० नंतरची मराठी ग्रामीण कादंबरी — श्री. विलास सखाराम सुर्वे २२३

४०. नव्वदोत्तर कादंबरीतील ग्रामसंवेदनाच्या पडझडीचे प्रतिबिंब — डॉ. विजयेंद्र विश्वनाथ पाटील २३१

४१. १९९० नंतरचे स्त्रियांचे कादंबरी लेखन — सौ. सविता प्रशांत रोटे २३६

४२. १९९० नंतरची मराठी ग्रामीण कादंबरी — डॉ. सर्जेराव जाधव २४१

४३. १९९० नंतरचे स्त्रियांचे कादंबरी लेखन — डॉ. शरद पवार २४६

४४. १९९० नंतरची मराठी कादंबरी : समाज आणि संस्कृती — प्रा. श्रीरंग अरविंद तराळ २५०

४५. मराठी लेखिकांच्या कादंबरीतील सामाजिक जाणिवा — प्रा. डॉ. रेश्मा रमेश दिवेकर २५६

४६. नव्वदोत्तरी मराठी कादंबरीतील गोंड जमातीचे समाजजीवन — प्रा. विनायक शरदचंद्र राऊत २६१

४७. १९९० नंतरची महानगरीय मराठी कादंबरी — डॉ. शर्मिला बाळासाहेब घाटगे .. २६६

४८. नव्वदोत्तरी कादंबरीतील स्त्रीत्व भान — डॉ. रचना माने २७१

४९. जागतिकीकरण आणि १९९० नंतरच्या मराठी कादंबरीतील बदलते समाजजीवन — प्रा. रणजीत एकनाथ हासूरकर ... २७७

५०. १९९० नंतरच्या ग्रामीण कादंबरीचे स्वरूप — डॉ. मनमोहन राजे २८०

५१. आदिवासी कादंबरी : शैक्षणिक पर्यावरण — डॉ. दीपककुमार वळवी २८७

५२. 'चैत' कादंबरीतील ग्रामीण समाजवास्तवाचे दर्शन — डॉ. चंद्रकांत पोतदार २९०

५३. मराठी कादंबरीतील स्त्रीवादी दृष्टीकोन — प्रा. डॉ. अतुल नारायण चौरे २९५

५४. १९९० नंतरची महानगरीय कादंबरी — प्रा. आशालता नारायण खोत ३०१

५५. नव्वदोत्तरी मराठी कादंबरीतील भिल्ल जमातीचे संस्कृतीचित्रण — डॉ. कांचन नलवडे ३०४

५६. १९९० नंतरच्या मराठवाड्यातील निवडक ग्रामीण कादंबरीतील समाजजीवन — प्रा. ललिता मानसिंग गोपाळ ३०९

ISSN No. 2319-6025

१९. नव्वोदोत्तरी स्त्रीवादी साहित्य नातिचरामि या कादंबरीच्या अनुषंगाने	डॉ. शर्मिला बा. घाटगे	१६०
२०. स्त्री जीवनाचे बदलते वास्तव चित्रण: भूमी	प्रा मच्छगंधाली नि. तारळेकर	१६४
२१. नवोदत्तर मराठी नाट्यवाङ्मय एक आकलन	डॉ. ज्ञानेश्वर को. गवते	१६९
२२. नवोदत्तरी मुस्लिम मराठी नाटके	डॉ. प्रा. मोहन बा. चव्हाण	१७७
२३. नव्वदोत्तरी मराठी सामाजिक नाटक	प्रा.डॉ. राजश्री बं. पोवार	१८४
२४. नव्वदोत्तरी मराठी नाटकातील आस्वादकता	प्रा. रणजीत ए. हसूरकर	१८९
२५. भटक्या-विमुक्तांच्या आत्मकथेतील वास्तव जीवन	प्रा. वैशाली श्री. गुंजेकर	१९५
२६. मराठी विज्ञान साहित्य	डॉ. मनीषा आ. नायकवडी	२०३
२७. नव्वदोत्तर कालखंडातील वडार समाजाचे साहित्य	सौ. विजयालक्ष्मी देवगोजी	२१०

बदलत्या राजकीय संदर्भाचे चित्रण करणारी त्यांची 'ताम्रपट'(१९९४) ही महत्वपूर्ण कादंबरी राजकारणातील केंद्रवर्ती असणाऱ्या कादंबरीमध्ये स्वातंत्र्योत्तर काळातील बदलत्या राजकीय संस्कृतीचे व्यापक सामाजिक पटावरूनचित्रण केलेले आहे. रवींद्र शोभणे यांची 'कोंडी'(१९९२) या कादंबरीतून ग्रामीण वास्तवाचा अविष्कार घडवू पाहणारे चित्रण येते. तानाजी राऊ पाटील यांची 'आभाळ'(१९९२) यांची यांची शेतमजूर यांच्या जीवनावर असलेले महत्त्वपूर्ण कादंबरी आहे.समकालीन राजकीय सामाजिक जीवनातील मूल्य भ्रष्टता भ्रष्टाचार दिशाहीनता, ताणतणाव यांची अन्वयार्थ लावणारी कादंबरी म्हणजे 'तणकट'(१९९८) राजन गवस यांनी संपन्न राजकीय घडामोडी सामाजिक चळवळी व विविध समाजगटातील जागृतीमुळे ग्रामीण कृषी जनसमाजाच्या अंत:स्तरामध्ये होत असलेल्या बदलांचा शोध घेतला आहे. तसेच मोहन पाटील यांनी 'लिगाड'आणि खांदेपालट'(१९९०) मधून धन दाडग्याचे अर्थकारण भ्रष्ट राजकारण सामन्यांची भयभीतता, फरफट विस्कळीत जाणेसमूह भाव. पारंपरिकता यांची लोप होऊन माणसा माणसात वाढत चाललेलं अंतर याचे नेमके वास्तव चित्र घडवलेली आहे.रवींद्र शोभणे यांची 'पांढर'(२००९) ही कादंबरीकादंबरीमध्ये दुष्काळामुळे जेव्हा जगण्याचा प्रश्न निर्माण होतो तेव्हा गावातील लोकांचे शहराकडे स्थलांतर सुरू होते. आणि खेडी ओस पडतात. याचे चित्रण आलेले आहे. तर अच्युत आठवले आणि आठवण २००३ या कादंबरीत जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेतील द्विधा अवस्थेचे चित्रण केले आहे. तसेच 'चाळेगत' २००३ ही प्रवीण दशरथ बांदेकर यांची कादंबरी असून या कादंबरीमध्ये मल्टिनॅशनल कंपन्या आणि सत्ताकांक्षी राजकारणी लोक एखाद्या प्रदेशाची धूळधाण कशी करून टाकतात. त्याचे चित्रण आढळते. तसेच रंगनाथ पठारे यांची नामुष्कीचे स्वगत ही (१९९२) मध्ये प्रकाशित झालेली कादंबरी जागतिकीकरणातील मूल्यव्यवस्था विषयाचे प्रश्न मांडते .एन्काऊंटर' एकनाथ साळवी 'कळप' राजन गवस), 'बारोमास'(सदानंद देशमुख). नातिचरामि मेघना पेठे(२००५) ,पडघम' रवींद्र शोभणे (२००७). जागतिकीकरणानंतर निर्माण झालेल्या निर्माण झालेल्या समस्या आणि प्रश्न आपल्या कादंबरी मधून मांडण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. तसेच समकालीन वास्तवाचे चित्रण त्यांनी वाचकांसमोर बांधलेली आहे. कृष्णात खोत'झड झिंबड' या कादंबरीवरून कृष्णात खोत यांनी पावसाचे रौद्र रूप व्यक्त केलेले आहे. भीमराव वाघचौरे यांची 'गराडा'(२००१) ही बदलत्या ग्रामीण जीवनाचा वेध घेणारी कादंबरी आहे. जागतिकीकरणात शेती आणि शेती आणि पूरक अशा प्रकारचे संकट आले आहे याचे दाहक वास्तव ही कादंबरी वाटते.'फेसाटी' नवनाथ गोरे या कादंबरीमध्ये जागतिकीकरणाच्या प्रभावामुळे पारंपरिक व्यवसाय सोडून लोकसमूह पारंपरिक व्यवसाय कसे उद्धवस्त होतात. याचे चित्रण झालेले आहे.

समारोप : एकूणच,१९९० नंतरची मराठी कांदबरीमध्ये रुपरंगात अंतर्बाह्य बदल झालेले दिसून येतात.यालाच आपण जागतिकीकरणाच्या नंतरचे साहित्य असे म्हणतो.१९९० नंतरची महानगरीय कादंबरी यांचा परामर्श घेताना काही संदर्भ देत आशय स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न केला गेला आहे. हा प्रयत्न अल्प आणि अपूर्ण आहे. याची मला जाणीव आहे. पण १९९० नंतरची मराठी कादंबरी हा विस्तृत विषय येथे थोडक्या आणि मोजक्या संदर्भासह ठेवण्याचा हा अल्प स्वल्प प्रयत्न करीत आहे.

निष्कर्ष :

१) १९९० नंतरच्या मराठी साहित्यावर जागतिकीकरणाचा सर्वाधिक प्रभाव असल्याचे दिसते.
२) १९९० नंतरच्या कादंबरीमध्ये आशय आणि अभिव्यक्तीच्या अंगाने बदल झालेला दिसून येतो.
३) जागतिकीकरणाच्या प्रभावातून समाजजीवनात अधिक गतीने बदल झालेला दिसून येतो.